

Filmska tribina *Film i psihijatrija* u Klinici za psihijatriju Vrapče – film kao edukacijsko sredstvo

Povodom šest godina tribine

UVODNE NAPOMENE¹

Ne znam točno kada sam došao na ideju organizirati filmsku tribinu u Bolnici Vrapče, no znam da sam krajem 2009. godine tu ideju razradio, stavio na papir i počeo s pripremanja tribine. Vjerojatno mi je ta ideja sinula kada sam prvi put, i prije nego sam izabran za ravnatelja Bolnice, pročitao da su u „Vrapču“ tridesetih godina 20. stoljeća, u suradnji sa Školom narodnog zdravlja u Zagrebu (sagrađenoj i utemeljenoj zahvaljujući Rockefellerovoj fundaciji), prikazivani edukativni filmovi. Nešto kasnije, kao ravnatelj Bolnice, počeo sam razmišljati o mogućnostima korištenja filmova u psihoedukativne i terapijske svrhe. Ideju korištenja filma u rekreacijsko-okupacijskim aktivnostima bolesnika pokušao sam realizirati organiziranim gledanjem filmova preko videa ili televizije na bolničkom odjelu, no ta se ideja nije uspjela implementirati – naprotiv, vrlo se brzo pokazala neprovedivom (barem na odjelu na kojem su pretežno liječeni bolesnici s različitim psihotičnim poremećajima) – većina bolesnika bi vrlo brzo nakon početka filma napuštala dnevni boravak gdje se film prikazivao, ili ga ne bi pratila. Odustao sam od „tog projekta“ i zbog činjenice da bolesnici, kao i svi drugi, srećom, imaju svakodnevnu priliku na raznim televizijskim programima gledati, prema vlastitom izboru, više različitih filmova. Ideju o korištenju filma u (psihoterapijske svrhe prepuštio sam na razradu i realizaciju kolegama.

Ideju o filmu kao sredstvu za edukaciju specijalizanata detaljnije sam počeo razrađivati u drugoj polovici prošlog desetljeća kada sam preuzeo ulogu organizatora edukacije specijalizanata u Bolnici „Vrapče“. Uređenjem Edukacijskog centra bolnice „Vrapče“ (koji je otvoren 15. studenoga 2009. godine, povodom 130. obljetnice postojanja i rada Bolnice), a u sklopu kojeg je uređena („prava“ kino) dvorana, stvoreni su izvrsni uvjeti za organizaciju filmske tribine.

U prosincu 2009. godine napisao sam „programski tekst“ koji sam prvo predstavio Stručnom vijeću Bolnice, a onda, nakon što ga je ono prihvatilo, razaslao na adrese najistaknutijih hrvatskih psihijatara, u prvom redu nastavnika zaduženih za edukaciju studenata i specijalizanata iz psihijatrije, ali i na adrese niza filmskih djelatnika i filmskih kritičara. Slijedila je najava i organizacija prve tribine koje je održana 2. veljače 2010. godine.

I tako je počelo. I tako traje do sada! Osobno sam tijekom pet godina, do proljeća 2015., organizirao i vodio tribinu. Pomalo umoran, organizaciju tribine (izbor filmova, angažiranje psihijatara i filmskih kritičara, propagandu) prepustio sam dr. Antoniji Puljić koja mi je u organizaciji tribine već otprije pomagala. Ostao sam na raspolaganju, sada kao „gost“, moderirati i voditi pojedinu tribinu. I tako sam „progurao“ šestu godinu moderiranja tribine. Ostajem i dalje na raspolaganju i sa zadovoljstvom ću,

¹ U pisanju ovog teksta koristio sam se vlastitim bilješkama, sjećanjima i napisima u medijima koje sam naveo u tekstu.

bez „slatkih muka“ oko izbora filmova i izbora i dogovaranja komentatora (filmskih kritičara i psihijatara), i dalje, dok se to od mene bude tražilo, svoje iskustvo i stečeno znanje dijeliti sa svim posjetiteljima „Vrapčanske filmske tribine“, posebno sa specijalizantima.

U ovom članku, uz potrebna objašnjenja i komentare, posebno citiranjem izabranih dopisa i dokumenata te medijskih prikaza tribine, opisujem iskustvo i rezultate (kako ih ja vidim)

šestogodišnjeg vođenja filmske tribine FILM I PSIHIJARIJA u Klinici za psihijatriju Vrapče.

PISMO/DOPIS KOJIMA JE NAJAVLJENA FILMSKA TRIBINA

U prosincu 2009.g. napisao sam i na niz adresa (istaknutih psihijatara, filmologa i filmskih kritičara) 3. prosinca 2009. poslao sljedeće pismo/dopis:

„Psihijatrijska bolnica Vrapče naša je najstarija, najveća i naznačajnija, kako se često kaže, stožerna, psihijatrijska ustanova. Osim što je tijekom svoje 130-godišnje povijesti zbrinjavala i liječila duševne bolesnike i sve one kojima je bila potrebna psihijatrijska pomoć; osim što je educirala studente, postdiplomce, liječnike i specijalizante i osim što se u njoj odvijala značajna znanstvena aktivnost, Psihijatrijska bolnica Vrapče je njegovala poseban odnos prema umjetnosti. Osim na konzumentskom (u Bolnici su održavane izložbe, koncerti, kazališne predstave), ovo je vidljivo i na kreativnom planu. Bolesnicima koji se u bolnici liječe omogućeno je kreativno umjetničko izražavanje, u prvom redu na likovnom planu. Mnoga tako nastala djela više su od produkta likovno-okupacijske terapije.

Umjetničkom izrazu, u prvom redu u funkciji okupacije i zadovoljavanja estetskih potreba bolesnika, posebno se obraćala pozornost početkom tridesetih godina 20. stoljeća. Tako je godine 1932. „kupljen gramofon i radio s električnim megafonom preko kojega su priređivani koncerti“. „Kino predstave su davane svaki tjedan. Zavod je imao tamburaški orkestar i orkestar limene glazbe u kojem su svirali bolesnici i bolničari. Postojao je i pjevački zbor, muški i ženski.“

Kino predstave davale su se u Bolnici tridesetih godina na inicijativu tadašnjeg ravnatelja dr. Rudolfa Hercega. Škola narodnog zdravlja ustupala je kino-projektor, a distributeri filmova dozvoljavali su njihovo emitiranje u bolnici bez naknade. Nakon nekog vremena zbog raznoraznih razloga ova kulturna djelatnost je zamrla. Do sada (od sredine tridesetih godina 20. stoljeća) nije obnovljena. Jedan od razloga je i dolazak televizije koja okupira bolesnike.

Psihijatrijska bolnica Vrapče je prilikom proslave svoje 130. obljetnice otvorila moderno uređen edukacijski centar sa svim tehničkim pomagalima. U lijepo uređenoj dvorani s više od 200 mjesta, koja se može podijeliti u dvije dvorane sa po 100 mjesta, moguće je organizirati prikazivanje filmova. To je i prilika da se „vratimo tradiciji“ i ponovno u „Vrapču“ prikazujemo filmove.

Naša je ideja da se prikazuju filmovi s psihijatrijskom tematikom, ali i oni u kojima likovi pate od raznih psihičkih poremećaja. Filmovi bi u prvom redu bili namijenjeni specijalizantima iz psihijatrije, ali i svima drugima koji uče psihijatriju ili ih psihijatrija, ili psihijatrijsko, posebno zanima.

Filmovi bi se prikazivali jedanput mjesečno, u večernjim satima. Nakon filma vodila bi se rasprava koju bi moderirao domaćin. Film bi prvo, u pet minuta, komentirali po jedan psihijatar (s psihijatrijskog stajališta) i filmski kritičar (s filmološkog, odnosno umjetničkog rakursa). Oni bi film prije pogledali i pripremili svoje diskusije. Nakon njihovih priloga o filmu bi mogli govoriti svi nazočni.

Smatrajući da je ovo ne samo moderan, nego ugodan i poželjan način učenja nekih segmenata psihijatrije, nadamo se odazivu specijalizanata iz psihijatrije, psihijatara, liječnika, psihologa, studenata i svih drugih zainteresiranih („Vrata „Vrapča“ svima su otvorena!“) te uspjehu ove ideje.

Prva predstava održat će se u siječnju 2010. godine. Na programu je film Miloša Formana LET IZNAD KUKAVIČJEG GNIJEZDA s Jackom Nicholsonom i Louise Fletcher u glavnim ulogama.“

Prof. dr. sc. Vlado Jukić

U ovom dopisu se, kao što je vidljivo, filmska tribina najavljuje u kontekstu Bolnice „Vrapče“ kao ustanove u kojoj se, uz liječenje bolesnika i edukaciju kadrova u medicini i psihijatriji, njeguje i umjetnički izričaj. Ovo isticanje „Vrapča“ kao „ustanove kulture“ opravdale su i kasnije manifestacije kulturnog sadržaja (kulturno-umjetnički aspekt filmske tribine, izložbe likovnih radova u novoootvorenoj galeriji „Slava Raškaj“, otvaranje Muzeja bolnice Vrapče, izložbe likovnih radova iz fundusa bolnice u galeriji Forum i Muzeju suvremene umjetnosti...).

NAJAVA FILMSKIH TRIBINA – POP RATNI DOPISI I PLAKATI

Prva filmska tribina održana je u utorak 2. veljače 2010. godine, a na njoj je prikazan film *Let iznad kukavičjeg gnijezda*. Najavljena je s dva poziva/letka te plakatom koji su poslani

na prije spomenute adrese te na adrese raznih ustanova kulture, adrese novinara i redakcija kulture raznih medija te adrese svih hrvatskih psihijatrijskih ustanova. Ti materijali poslani su elektronskom poštom, a u slučajevima kada nismo imali adrese e-pošta, običnom poštom. Plakat s najavom filmske tribine poslan je svim psihijatrijskim ustanovama, a bio je istaknut i na oglasnim pločama nekoliko fakulteta i akademija zagrebačkog sveučilišta te u Liječničkom domu Hrvatskog liječničkog društva.

Prvi dopis ima opći karakter. On najavljuje pokretanje tribine, obavještava o mjestu i vremenu njezinog održavanja, govori o načinu realizacije te daje kratko obrazloženje pokretanja i održavanja tribine. U „post skriptumu“ navodi se dvadesetak naslova filmova koje se planira prikazati na tribini te poziv specijalizantima iz psihijatrije da sami predlože filmove za koje misle da bi ih bilo dobro prikazati na tribini.

Evo tog dopisa:

PSIHIJATRIJSKA BOLNICA VRAPČE

Klinika za opću i forenzičnu psihijatriju i kliničku psihofiziologiju

Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

EDUKACIJA SPECIJALIZANATA IZ PSIHIJATRIJE

Tel. 37 80 666; 37 80 600

e-mail: bolnica@bolnica-vrapce.hr

e-mail: vlado.jukic@bolnica-vrapce.hr

Siječanj 2010.

FILMSKA TRIBINA ZA SPECIJALIZANTE IZ PSIHIJATRIJE

FILM I PSIHIJATRIJA

Mjesto održavanja: velika dvorana Edukacijskog centra Psihijatrijske bolnice Vrapče

Vrijeme održavanja: prvi utorak u mjesecu od 19 do 23 sata

Način izvedbe: Projekcija prije izabranog filma (filmovi kao što su: *Let iznad kukavičjeg gnijezda*, *Psiho*, *Taj mračni predmet želja*, *Kad jaganjci utihnu*, *Gospodin Jones*, i slični - filmovi koje bi sugerirali sami specijalizanti iz psihijatrije...)

- Priređeni komentar pozvanog filmskog kritičara (filmologa) – 5-10 minuta
- Priređeni komentar pozvanog psihijatra – 5-10 minuta
- Rasprava o filmu i psihijatriji – u podlozi prikazani film i izlaganja pozvanog filmskog kritičara i psihijatra.
- Završna riječ „uvodničara komentatora“ – filmskog kritičara i psihijatra

Ideja, organizator i moderator „filmske tribine“: prof. dr. sc. Vlado Jukić

Obrazloženje:

Među najgledanije filmove svakako spadaju oni koji tretiraju razne psihijatrijske teme. Među njima su neki koji problematiziraju samu psihijatriju kao struku, ali i oni čiji su glavni junaci bilo psihijatrijski bolesnici, bilo oni koji imaju samo određene značajke bolesnika ili samo i psihijatrijsku konotaciju. Mnogi od ovih filmova toliko su uspješni da psihijatrijski laici često kroz njih identificiraju i psihijatriju kao struku, odnosno na osnovu njih formiraju svoje stavove o psihijatriji, duševnim bolesnicima i njihovom liječenju. Tako formirani stavovi i pogledi u pravilu su pogrešni. Zato nema praktički ni jednog psihijatra koji se nije susreo s pitanjima o psihijatriji i duševnim bolesnicima koja su formirana na osnovu informacija i stavova zasnovanim na filmovima. I sami psihijatri se u takvim situacijama nađu u neugodnoj situaciji – ili zato što u tom trenutku i u tom društvu nije primjereno ulaziti u stručne rasprave, ili zato što su ti (pogrešni) stavovi praktički petrificirani da se ne može očekivati njihova promjena bez obzira koji bi se stručni argumenti eventualno podastri.

Osim toga, ima filmova koji određenu problematiku koja ima psihijatrijsku konotaciju obrađuju tako dobro da ih se može koristiti u terapijske svrhe, ali i iz njih učiti.

Sve ovo (a ne zanemarujući ni dimenziju užitka gledanjem filma i raspravom o filmu) potaklo nas je da, u situaciji kada imamo izvrsnu dvoranu u Edukacijskom centru Psihijatrijske bolnice Vrapče, u edukaciji specijalizanata iz psihijatrije koristimo filmove koji problematiziraju psihijatrijska pitanja te raspravljamo o tim filmovima i njihovoj psihijatrijskoj dimenziji. Nakon svakog prikazanog filma („filmske tribine“ održavaju se jedanput mjesečno – svaki prvi utorak u mjesecu, izuzev srpnja i kolovoza) o filmu uvodno govore (5-10 minuta) filmski kritičar i psihijatar koji u pravilu prethodno pogledaju film i pripreme diskusiju. Nakon toga slijedi rasprava u kojoj sudjeluju gledatelji (specijalizanti, psihijatri, psiholozi, studenti...) i konačno završne riječi uvodničara, filmskog kritičara i psihijatra.

Držeći da će ovaj oblik edukacije, u opuštenoj i kulturom prožetoj atmosferi, doprinijeti ne samo povećanju znanja, nego i snalaženju psihijatara u socijalnim situacijama, nadamo se da će biti prihvaćen od specijalizanata iz psihijatrije, ali i mnogih drugih koji vole film i koji se interesiraju za psihijatriju. Mnogi s kojima smo pripremajući ovaj program („projekt“ kako se to danas učeno kaže) o njemu razgovarali, to su nam potvrdili. Čini nam se da interes neće izostati i da specijalizante iz psihijatrije (kao i one druge) neće dekuražirati činjenica da se ovaj edukativni program odvija u večernjim satima.

Pozivamo sve specijalizante iz psihijatrije, ma u kojoj se fazi specijalizacije nalaze i ma u kojoj klinici (ili bolnici ili odjelu) trenutno obavljaju specijalizantski staž, kao i druge zainteresirane (psihijatre, psihologe, socijalne pedagoge, socijalne radnike, studente, sveučilišne nastavnike, filmske kritičare i druge novinare koji prate kulturu – ali i zdravlje) da nam se priključe.

Zato:

Psihijatrijska bolnica Vrapče, prvi utorak u mjesecu, od 19 ili 20 sati, „filmska tribina“ **FILM I PSIHIJATRIJA!**

Voditelj „filmske tribine“ i ravnatelj Psihijatrijske bolnice Vrapče:

Prof. dr. sc. Vlado Jukić

P.S.

Prva „filmska tribina“ održat će se 2. veljače 2010. u 19,30 sati.

Na programu je film Miloša Formana LET IZNAD KUKAVIČJEG GNIJEZDA s Jackom Nicholsonom i Louise Fletcher u glavnim ulogama.

Komentatori: Dražen Ilinčić, filmski kritičar, i prof. dr. sc. Norman Sartorius, psihijatar

Preliminarni **POPIS FILMOVA** (koji bi se prikazivali na „filmskoj tribini za specijalizante iz psihijatrije“) Let iznad kukavičjeg gnijezda, Psiho, Taj mračni predmet želja, Kad jaganjci utihnu, Hanibal Lecter, Vrtoglavica, Ptice, Genijalni um, Lovac na jelene, Kišni čovjek, Forest Gump, Rođen 4. srpnja, 9 orgazama, Sjećanja na ubojstvo, Sirove strasti, Gospodin Jones, Sad je dosta...

(pozivamo specijalizante iz psihijatrije, ali i druge, da predlože filmove koje bi bili prikazani na filmskoj tribini i komentatore - filmske kritičare i psihijatre, koji bi ih komentirali.

V.J.

Drugi dopis odnosio se na poziv na konkretnu tribinu, onu održanu 2. veljače 2010. Sadržajno i grafički gotovo isti dopisi slani su povodom svake tribine tijekom svih proteklih šest godina na adrese svih specijalizanata iz psihijatrije

te na adrese svih zainteresiranih koji su svoje adrese ostavili u popisu onih koji žele da ih se obavještava o održavanju tribine.

Evo tog prvog poziva:

PSIHIJATRIJSKA BOLNICA VRAPČE, Zagreb, Bolnička cesta 32

Klinika za opću i forenzičnu psihijatriju i kliničku psihofiziologiju

Medicinskog fakulteta u Zagrebu

Tel. 37 80 6660; 37 80 600

e-mail: bolnica@bolnica-vrapce.hr

EDUKACIJA SPECIJALIZANATA IZ PSIHIJATRIJE

FILMSKA TRIBINA ZA SPECIJALIZANTE IZ PSIHIJATRIJE

FILM I PSIHIJATRIJA

Mjesto održavanja: **velika dvorana Edukacijskog centra Psihijatrijske bolnice Vrapče**

Vrijeme održavanja: **2. veljače 2010. godine u 19,30 sati**

Projekcija filma: **Let iznad kukavičjeg gnijezda**

Režija: **Milos Forman**

Glavne uloge: **Jack Nicholson, Louise Fletcher**

Komentatori: **Dražen Ilinčić**, filmski kritičar, urednik na HTV-u – komentar 5-10 minuta; **Prof. dr. sc. Norman Sartorius**, akademik, bivši predsjednik Svjetskog i Europskog psihijatrijskog društva, bivši voditelj Odjela za mentalno zdravlje SZO, jedan od najpoznatijih i najcjenjenijih svjetskih psihijatara – komentar 5-10 minuta

- Rasprava sudionika tribine
- Završna riječ **Dražena Ilinčića** i **Normana Sartoriusa**

Moderator i domaćin: **prof. dr. Vlado Jukić**

Pozivamo vas da u sklopu edukacije specijalizanata iz psihijatrije prisustvujete filmskoj tribini „Film i psihijatrija“ u sklopu koje će se prikazati film *Let iznad kukavičjeg gnijezda* (režija Milos Forman, glavne uloge Jack Nicholson i Louise Fletcher). Pozivamo vas da sudjelovanjem u raspravi doprinesete uspješnosti ove tribine.

Pozvani: svi hrvatski specijalizanti iz psihijatrije (ma gdje trenutno obavljali specijalizantski staž i ma u kojoj fazi specijalizacije bili), psihijatri, psiholozi, defektolozi i socijalni radnici zaposleni u psihijatrijskim klinikama, odjelima i bolnicama.

Posebno pozivamo (jer se radi o prvoj tribini, odnosno implementaciji filmske tribine kao načina učenja) sve članove katedre za psihijatriju i psihološku medicinu Medicinskog fakulteta u Zagrebu, tako i ostalih hrvatskih medicinskih fakulteta i članove dekanskog kolegija Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

Prof. dr. sc. Vlado Jukić
Ravnatelj Bolnice i voditelj tribine

U nastavku će biti navedena imena i kratki opisi svih filmova prikazanih na tribini te imena filmskih kritičara i psihijatara (ali i drugih, posebno autora) koji su komentirali prikazane filmove. Međutim, ovdje, s obzirom da se radi o prvoj tribini, treba izdvojiti nekoliko momenta. Komentatori filma *Let iznad kukavičjeg gnijezda* bili su istaknuti filmski kritičar i urednik na HTV-u Dražen Ilinčić i psihijatar svjetskog glasa Norman Sartorius. Na tribini se okupilo preko 250 sudionika. Film *Let iznad kukavičjeg gnijezda* odabran je kao film kojim je otvorena filmska tribina FILM I PSIHIJARIJA zato što je to najpoznatiji film koji se bavi problematiziranjem psihijatrije, psihijatrijske institucije, liječenja duševnih bolesnika i odnosa prema bolesnicima. Taj film vrlo se kritički odnosi prema psihijatrijskoj praksi. On propituje i opravdanost postojanja psihijatrijske bolnice kao ustanove. Iako filmski teoretičari kažu da film ne govori o psihijatriji (nego da mu je psihijatrija samo okvir), nego o društvu i kritici društva, *Let iznad kukavičjeg gnijezda* u široj je javnosti prepoznat i prihvaćen kao film koji govori o lošem stanju u psihijatriji i zlopotrebi psihijatrije. Nakon pojave tog filma postalo je uobičajeno da se psihijatriju, odnosno psihijatrijsku ustanovu, kada se na nju gleda kritički, naziva „kukavičjim gnijezdom“. I na toj tribini,

osim analize psihijatrijske ustanove i prakse koje su proizlazile iz onoga što je film prikazao i onoga što mi psihijatri mislimo, vidimo i radimo, razvila se žustra rasprava o učincima tog filma na odnos društva prema psihijatriji... Rasprava je bilo izuzetno živa i argumentirana (sa svih strana), a često popraćena i snažnim emocijama. Potrajala bi i nekoliko sati da je kao moderator, uvažavajući vrijeme i činjenicu da se nikada ne može do kraja sve izreći, nisam prekinuo nešto prije pola noći!

Evo i plakata kojim je najavljena prva tribina.

PSIHIJATRIJSKA BOLNICA VRAPČE
ZAGREB, Bolnička cesta 32

FILMSKA TRIBINA
(za specijalizante iz psihijatrije)

FILM I PSIHIJARIJA

Filmska tribina „**Film i psihijatrija**“ održava se u Psihijatrijskoj bolnici Vrapče u sklopu edukacije specijalizanata iz psihijatrije. Ulaz je slobodan i ostalim zainteresiranim.

Mjesto održavanja: Velika dvorana Edukacijskog centra Psihijatrijske bolnice Vrapče, Zagreb, Bolnička cesta 32

Vrijeme održavanja: 2. veljače 2010. godine u 19,30 sati (do 22,30 sati)

Projekcija filma: **Let iznad kukavičjeg gnijezda**
(režija: Miloš Forman, glavne uloge: Jack Nicholson, Louise Fletcher)

Komentatori filma i uvodničari u raspravu: **Dražen Ilinčić**
filmski kritičar, urednik na HTV-u - komentar 5-10 minuta
Akademik, prof. dr. sc. Norman Sartorius
profesor medicinskih fakulteta u Ženevi, Zagrebu i Osijeku te bivši predsjednik Svjetskog i Europskog psihijatrijskog društva, bivši voditelj Odjela za mentalno zdravlje SZO, jedan od najpoznatijih i najcjenjenijih svjetskih psihijatara - komentar 5-10 minuta

Rasprava sudionika Tribine
Završna riječ **Dražena Ilinčića** i **Normana Sartoriusa**
Moderator: **prof. dr. sc. Vlado Jukić**

Nadamo se da ćete svojim dolaskom i aktivnim sudjelovanjem u raspravi doprinijeti uspješnosti ove tribine.

PSIHIJATRIJSKA BOLNICA VRAPČE
130 godina

Slijedi tablični prikaz i opis filmova prikazanih i komentiranih na filmskoj tribini FILM I PSIHIJARIJA u Klinici za psihijatriju Vrapče u razdoblju od veljače 2010. do veljače 2016. godine. Navedena su i imena filmskih kritičara i psihijatara koji su kao pozvani diskutanti sudjelovali na tribini.

FILM	REŽISER	FILMSKI KRITIČAR	PSIHIJATAR	Datum održavanja
1. LET IZNAD KUKAVIČJEG GNIJEZDA	Miloš Forman	Dražen Ilinčić	Norman Sartorius	02.02.2010.
Osuđen zbog silovanja, McMurphy (J. Nicholson) je prebačen u psihijatrijsku bolnicu, gdje grupna terapija bolničarke Ratched (L. Fletcher) i velike doze lijekova, ponajviše umirujućih sredstava, oduzimaju pacijentima individualnost i svaku želju da išta promijene. McMurphy se s time ne miri i pokušava povesti pobunu protiv strogih često i besmislenih normi, no time dolazi u sukob s Ratched i sustavom koji ona predstavlja...				
2. GENIJALAN UM	Ron Howard	Tomislav Kurelec	Miro Jakovljević	02.03.2010.
Godina je 1947. Iznimno inteligentni mladić John Nash (Russell Crowe) dobiva stipendiju za studij na Princetonu. Ostale studente osim učenja zanimaju i druge stvari, poput zavođenja pripadnica suprotnog spola, ali marljiv Nash bavi se samo učenjem. Njegov je jedini pravi prijatelj Charles Herman (Paul Bettany). Marljiv Nash ubrzo razvije teoriju koja će presudno utjecati na ekonomiju... Vidio je svijet na način koji nitko nije mogao ni zamisliti, ali njegova su vrhunska matematička dostignuća umalo ostala zatamnjena paranoičnim napadima koji su prijetili zdravlju njegova genijalnog uma. Russell Crowe briljira kao slavni matematičar John Nash, u potresnoj drami „Genijalni um“.				
3. GOSPODIN JONES	Mike Figgis	Nenad Polimac	Vesna Medved	06.04.2010.
Lindo Gospodin Jones (Richard Gere) pati od bipolarnog poremećaja. Upravo iz tog razloga njegovo raspoloženje varira od intenzivnog emocionalnog zadovoljstva i optimizma do suicidalne depresije. Libbie (Lena Olin) je doktorica u psihijatrijskoj bolnici koju zanima stanje doktora Jonesa, ali zanimljiv pacijent ju privuče i na drugačiji način. Doktorici liječenje Jonesa predstavlja i više od profesionalnog interesa.				
4. KAD JAGANJCI UTIHNU	Jonathan Demme	Dražen Ilinčić	Stanislav Matačić	04.05.2010.
FBI očajnički želi pronaći okrutnog serijskog ubojicu prozvanog Buffalo Bill, koji otima žene i skida im kožu. Direktor FBI-jeva Odjela za bihevioralne znanosti, Jack Crawford, šalje Clarice Starling, novakinju s FBI-jeve akademije, da ispita zloglasnog Hannibala Lectera, briljantnog forenzičkog psihijatra, koji je postao kanibalistički serijski ubojica, u nadi da će u razgovoru s njim naići na neki trag.				
5. RIO BRAVO	Howard Hawks	Damir Radić	Darko Breitenfeld	01.06.2010.
Okrug Presidio u Teksasu kasnih 1860-ih godina. Nakon što jedne večeri zbog ubojstva nenaoružanog čovjeka u salunu uhiti kauboja Joa Burdettea, šerif John T. Chance shvati da se našao u neprilici				
6. TAJ MRAČNI PREDMET ŽELJE	Luis Bunuel	Bruno Kragić	Bartul Matijaca	18.01.2011.
Posljednji film Luisa Buñuela priča je o odnosu Mathieua i Conchite. On je bogati sredovječni Francuz, a ona njegova bivša devetnaestogodišnja sobarica koja ga privlači i koja se s njim igra mačke i miša. Njezinu ulogu tumače dvije glumice, a povijest njihova odnosa prepričava Mathieu za vrijeme vožnje vlakom, koju je započeo prethodno izlivši kantu vode na mladu djevojku na peronu.				
7. NIČIJI SIN	Arsen Ostojić	Arsen Ostojić	Stanislav Matačić	01.03.2011.
Bivši rock-pjevač Ivan (Alen Liverić) u Domovinskom ratu je izgubio obje noge. Osuđen na život u kolicima, ratni vojni invalid u krizi identiteta suočava se s propalim brakom i teškom, neizvjesnom budućnošću. Ivanov otac Izidor (Mustafa Nadarević), kao nekadašnji politički zatvorenik, kandidat je na parlamentarnim izborima. Izidor je uvjeren u pobjedu, ali njegovu kampanju iznenada poremeti dolazak srpskog izbjeglice Sime (Zdenko Jelčić) koji ga je u bivšem režimu i uhitio. Sime ucjenjuje Izidora tajnom iz prošlosti.				
8. PSYCHO	Alfred Hitchcock	Damir Radić	Vlasta Rudan	05.04.2011.
Četrdeset tisuća dolara gotovine koji slučajno dospijevaju u ruke Marion Crane (J. Leigh), tajnice trgovca nekretninama, predstavljaju za mladu ženu preveliko iskušenje. Umjesto da ih položi na bankovni račun vlasnika tvrtke, nagonski ih uzima i pokušava pobjeći te započeti novi život. Putem prema mitskoj meti svih bjegunaca, Kaliforniji, zaustavlja se da bi prenočila u malome motelu. Ugodna večer sa susretljivim i privlačnim vlasnikom, Normanom Batesom (A. Perkins), bit će posljednja u njezinu životu. Pokušavajući razotkriti tajnu, život će izgubiti i privatni istražitelj Milton Arbogaste (M. Balsam). A zamalo i njezina sestra Lila (V. Miles) koja zajedno s Marioninim ljubavnikom Samom Loomisom (J. Gavin) kreće u potragu za nestalom osobom koju vole svako na svoj način...				
9. JESENJA SONATA	Ingrid Bergman	Diana Nenadić	Zdenka Brumen Budanko	03.05.2011.
Eva (Liv Ullmann), prividno zadovoljna žena pastora u seoskoj Norveškoj, poziva u posjet svoju majku Charlotte (Ingrid Bergman), pijanisticu svjetskog ugleda, nadajući se pomirenju nakon dugih godina nesporazuma i razmimoilaženja. No, umjesto pomirenja, bijesom koji se u njoj sakupljao čitav život, Eva optužuje majku da ju je napustila i lišila majčinske ljubavi kako bi gradila svoju muzičku karijeru.				
10. DOBRI WILL HUNTING	Gus Van Sant	Dražen Ilinčić	Slađana Štrkalj Ivezić	14.06.2011.
Will Hunting (Matt Damon) je butnovni mladić koji ima izrazito visok kvocijent inteligencije te umjesto da studira na prestižnom fakultetu on tamo radi kao domar. Kad profesor matematike (Stellan Skarsgard) postavi svojim studentima matematički zadatak Will ga anonimno riješi no njegov talent ubrzo otkriva profesor koji mu ponudi ultimatum - ukoliko želi izbjeći zatvor morati će ići njemu na satove matematike te psihologu gdje bi trebao smiriti svoj buntovni temperament...				

11. STANAR	Roman Polanski	Mima Simić	Darko Marčinko	11.10.2011.
Miran i neupadljiv čovjek unajmljuje apartman u Francuskoj – apartman u kojem je prethodni stanar izvršio samoubojstvo. On počinje sumnjati da ga vlasnik zgrade i susjedi polako i na suptilan način navlače i pokušavaju promijeniti ne bi li i on isto izvršio samoubojstvo...				
12. ZAŠTO JE POLUDIO GOSPODIN R?	Rainer Werner Fassbinder	Dražen Ilinčić	Bartul Matijaca	08.11.2011.
Kurt R. tehnički je crtač u jednom arhitektonskom uredu u Münchenu. Njegov život ispunjen je opterećenjima, ali i monotonijom posla i obiteljskog života, općenito okruženošću ljudima uronjenima u malograđanski stil života i zaokupljenima vrijednostima potrošačkog društva iz čijih okvira iskače jedino obiteljska prijateljica Hanna. To postupno nagrizi njegov odnos prema okolini, a njega ispunjava sve teže zatumljivanom mučninom – do neočekivanog reagiranja na kraju, prividno neobjašnjiva ubilačkog i samoubilačkog čina.				
13. ANNIE HALL	Woody Allen	Dražen Ilinčić	Vlasta Štalekar	06.12.2011.
Klasična romantična komedija sa Diane Keaton i Woodyem Allenom priča je o kompleksnom odnosu žene i muškarca. Film prati različite žene koje prolaze kroz život vrsnog komičara s Manhattanu Alvy Singera, (Woody Allen) sve dok ga najbolji prijatelj Rob ne upozna s Annie Hall (Diane Keaton), kojoj posvećuje punu pozornost. Riječ je o pomalo naivnoj, vrlo kompleksnoj osobi koja za život zarađuje pjevajući u noćnom klubu.				
14. METASTAZE	Branko Schmidt	Branko Schmidt	Slavko Sakoman	17.01.2012.
Film progovara o aktualnim temama hrvatskog društva – pad socijalnog statusa, život bez perspektive, općeprihvaćeni nacionalizam, klise neonacizma, kriminal i nasilje, ovisnost o drogama, itd. Sve to prezentirano je kroz urbani žargon prepun mržnje i predrasuda koje ispunjavaju monologe, dijaloge i sjećanja četveročlane ekipe mladih narkomana, alkoholičara i kriminalaca.				
15. LOMEĆI VALOVE	Lars Von Trier	Krešimir Mikić	Zdenka Brumen Budanko	06.03.2012.
Mlada Bess, pripadnica stroge religijske zajednice na izoliranom škotskom otoku, udaje se za Jana, stranca koji radi na naftnoj platformi. Kad on teško strada, ona moli Svevišnjeg da ostane živ. Posve nepokretan, Jan traži od Bess da se podaje drugim muškarcima i priča mu o tome. Bess pristane, uvjeren da će mu tom žrtvom spasiti život.				
16. OPASNA METODA	David Cronenberg	Karla Lončar	Sanja Borovečki	03.04.2012.
Mladi Carl Gustav Jung (M. Fassbender) ambiciozni je švicarski psihijatar koji se na samom početku 19. stoljeća susreće s neobičnim slučajem pacijentice Sabine Spielrein (K. Knightley). Kad pred sobom ugleda histeričnu Sabinu, djevojku neurozama psihofizički izmučenu i dovedenu na rub ludila, Jung na njoj odluči primijeniti eksperimentalnu metodu liječenja kreiranu pod utjecajem glasovitog Sigmunda Freuda (V. Mortensen).				
17. KOŽA U KOJOJ ŽIVIM	Pedro Almodovar	Tomislav Brlek	Stanislav Matačić	15.05.2012.
Riječ je o originalnom spoju znanstveno-fantastičnog filma i psihološke drame koja razmatra pitanja osvete, izgubljene obitelji i pokušaja prevladavanja osobnih tragedija. Almodovarov triler o plastičnom kirurgu koji kreira sintetičku kožu i priprema strašnu osvetu. Poznati plastični kirurg Robert (Antonio Banderas) u zatočeništvu drži jednu djevojku (Elena Anaya) prekrivenu sintetičkom kožom. Da bi otkrili razloge te otmice, potrebno je vratiti se u prošlost i otkriti tajnu vezanu uz sudbinu njegove kćeri...				
18. SRAM	Steve McQueen	Nikica Gilić	Goran Arbanas	06.11.2012.
Brandon (Michael Fassbender) je Njujorčanin koji izbjegava intimnost sa ženama, ali svoje želje hrani kompulzivnom ovisnošću o seksu. Kada se njegova mlada sestra (Carey Mulligan) useli u njegov stan vraćajući sjećanja na njihovu zajedničku bolnu prošlost, Brandonov usamljeni život počinje izmicati kontroli.				
19. PISMO ČAĆI	Damir Čučić	Ivan Žaknić	Stanislav Matačić	04.12.2012.
Pismo čači tematizira odnos oca i sina; junaci filma preispituju godinama taložene probleme u komunikaciji. Naime, sin Milivoj, star 44 godine (Milivoj Bader) se nikako ne rješava strahova da je vjerna kopija oca Jove starog 70 godina (Mate Gulin). Želja da se pokaže superiornijim, potakne sina da amaterskom kamerom snimi video-pismo u kojem pokušava kompromitirati oca i predočiti dokaze koji bi zorno pokazali kako je višestruko bolja osoba od oca...				
20. TAJNA JEDNE DUŠE	Pabst, Georg Wilhelm	Željka Matijašević	Ivan Begovac	05.02.2013.
Nakon strašne noćne more, oženjena profesora kemije počnu progoniti crne misli o ubojstvu vlastite žene. Kako vrijeme prolazi, na njegov užas misli su sve jače. Kada situacija postane uistinu nepodnošljiva, odlazi potražiti pomoć kod psihoanalitičara. Poslije niza seansi konačno će postići smirenje, a njegovi će problemi biti razjašnjeni.				
21. NOĆNI PORTIR	Liliana Cavani	Karla Lončar	Milan Košuta	05.03.2013.
Kontroverzan film koji govori o sadomazohističkom odnosu preživjele iz njemačkoga koncentracijskoga logora i njezina mučitelja/ljubavnika. Nakon trinaest godina, Lucia u bečkom hotelu ponovno susreće SS oficira Maxa koji tamo radi kao noćni portir. Prošlost ih dostiže i oni obnavljaju svoju vezu, no Maxovi kolege iz logora imaju planove za njih...				
22. OBIČNI LJUDI	Robert Redford	Boško Picula	Oleg Filipović	09.04.2013.
Obitelj Jarrett suočava se s gubitkom starijeg sina. Otac Calvin neuspješno pokušava pomoći traumatiziranom mlađemu, adolescentnomu sinu Conradu, koji sebe okrivljuje za bratovo nesretno utapanje, zbog čega je pokušao samoubojstvo, dok se majka Beth povlači u sebe i otvoreno pokazuje da je više voljela poginuloga sina. Tek uz pomoć djevojke Jeannine i psihijatra, Conrad se miri s tugom i emocionalnom suzdržanošću roditelja.				
23. ON	Luis Banel	Nikica Gilić	Bartul Matijaca	14.05.2013.
Francisco Galván de Montemayor (A. de Córdova) bogat je i vrlo religiozan sredovječni Meksikanac koji uporno pokušava ostvariti povrat imovine koja je njegovoj obitelji pripadala početkom 20. stoljeća. Kad jednog dana u crkvi ugleda mladu Gloriju Milaltu (D. Garcés), postane opsjednut privlačnom djevojkom. Nakon što joj nekoliko puta bezuspješno pokuša prići, Francisco počne slijediti Gloriju te otkrije da je ona zaručena za njegovog poznanika, inženjera Raúla Condea (L. Beristáin). Da bi se nekako približio obožavanoj djevojci, Francisco na svom imanju organizira zabavu na koju pozove i Gloriju i Raúla. Nakon što iste noći uspije zavesti djevojku i preoteti je zaručniku, Francisco ubrzo i oženi Gloriju. Ona će, međutim, uskoro otkriti da je on seksualno neiskusna i bolesno ljubomoran čovjek, a sve će se dodatno zakomplicirati kad on s godinama postane psihotična osoba vođena nagonom za ubijanjem				

24.	HALIMIN PUT	Arsen Anton Ostojić	Arsen Anton Ostojić	Stanislav Matačić	04.06.2013.
	Film o ratu, ljubavi i majčinstvu, dirljiva drama o ženi koja pokušava pronaći svog nestalog sina. Nakon rata u Bosni, dobroćudna muslimanka Halima (Alma Prica) iz Bosanske Krajine traži posmrtno ostatke svog muža i sina jedinca koji su likvidirani. Koristeći DNK analizu, Komisija za nestale uspjela je identificirati ostatke njena muža, ali nikako ne mogu pronaći njenog sina. Da bi ga pronašla, Halima mora pronaći svoju davno odbjegli nećakinju koju nitko nije vidio više od dvadeset godina, nakon što je imala vezu s mladićem druge vjere.				
25.	REKVIJEM ZA SNOVE	Darren Aronofsky	Ivan Žaknić	Ante Bagarić	10.12.2013.
	Sara Goldfarb usamljena je žena u ozbiljnim godinama, koja živi sama i ne propušta niti jedan nastavak svoje omiljene serije. Njezin sin Harry teški je ovisnik o heroinu koji na sve načine pokušava doći do novca, prodajući ujedno i stvari iz majčine kuće, no uskoro započinje posao diler. Jednog dana Saru pozovu u njenu omiljenu emisiju, no iako sretna, Sara brine o svojoj debljini, maštajući o danima kada je bila mlada, vitka i kada joj je njena crvena haljina savršeno pristajala. Uzbudena zbog gostovanja u emisiji, Sara odlučuje krenuti na dijetu, no ubrzo shvaća da ipak nije toliko jaka da odoli omiljenoj čokoladi, pa odlučuje pribjeći jednoj drugoj vrsti dijete...				
26.	PROJEKCIJE	Zrinko Ogresta	Damir Radić	Eduard Klain	14.01.2014.
	Radnja se odvija tijekom jedne seanse na završnoj godini edukacije iz grupne psihoterapije. Voditelj edukacije je američki psihijatar-psihoterapeut, a članovi grupe su po struci psihijatri, defektolozi i pedagozi. Ono što je te stručnjake dovelo na dodatnu edukaciju njihova je profesionalna ambicija i svjetska reputacija američkog profesora. Radnju pokreću zatečeni i mahom prilično burni odnosi među likovima, a u njezinom je središtu psihijatrica Simona K. (40), znatno uspješnija u profesionalnom nego u osobnom životu. Međutim, skupna psihoterapija nije tema ovoga filma. Ona je sredstvo pomoću kojega se dopire do onoga što jesu teme filma.				
27.	DON JUAN DE MARCO	Jeremy Leven	Josip Grozdanić	Križo Katinić	04.02.2014.
	Jedne večeri s krova zgrade spašavaju mladića odjevena u crni kostim s maskom na licu. Namjerava se ubiti zbog izgubljene ljubavi. Mladić (J. Depp) za sebe tvrdi da je don Juan De Marco, najveći svjetski ljubavnik, a u psihijatru dr. Jacku Mickleru (M. Brand), koji je pomagao u njegovom spašavanju, vidi prijatelja koji se zove don Carlos de los Flores. Iako je već pred mirovinom, psihijatar će zainteresirati slučaj don Juana pa će se prihvatiti njegovog liječenja kao posljednjeg posla prije odlaska u mirovinu. Kroz terapiju doznajemo o don Juanovim ljubavnim pustolovinama, lijepim ženama s kojima je bio i romantičnoj koja ih je okruživao. Dr. Mickler sve je više fasciniran don Juanovim svijetom, a ti razgovori pomoći će i njemu da osvježi svoju vezu sa suprugom Marilyn (F. Dunaway). Pitanje je treba li uopće liječiti čovjeka zaražena romantikom!				
28.	VIS A VIS	Nevio Marasović	Bruno Kragić	Stanislav Matačić	04.03.2014.
	Redatelj priprema novi film. Poznati glumac kojeg želi za ulogu Oca kritizira kvalitetu njegova scenarija i izbor glumca za ulogu sina. Redatelj zove glumca „Sina“ na otok Vis kako bi radili na scenariju i njegovoj ulozi i kako bi se uvjerio da je donio ispravnu odluku oko njegova odabira za tu ulogu. Zbog izolacije s kojom su na otoku suočeni tijekom zimskog perioda, njih su dvojica neočekivano osuđeni uhvatiti se ukoštac s vlastitim frustracijama koji se pritom na čudan način stalno isprepliću sa radnjom filma.				
29.	BALKANSKI ŠPIJUN	Dušan Kovačević		Vlado Jukić	03.06.2014.
	Beogradanin Ilija Čvorović (D. Stojković) bivši je staljinist koji je zbog svojih uvjerenja nedužan proveo nekoliko godina na Golom otoku. Pritisnuti lošom ekonomskom situacijom, Ilijina žena Danica (M. Banjac) iznajmi sobu podstanaru, povratniku iz Francuske, Petru Jakovljeviću (B. Todorović) koji u Beogradu namjerava otvoriti krojački salon. Ilija je pozvan na rutinski razgovor u policiju, kratko ispitivanje u vezi novog podstanara međutim taj kratki, rutinski sastanak u Iliji izazove sumnju te u podstanaru počne gledati agenta stranih sila, koji ima zadatak rušiti državu i njezin poredak. Načelih živaca, slabog srca, izgubljen u vremenu i prostoru Ilija postaje paranoičan, a svoje sumnje u podstanara uskoro počne dijeliti sa svojim bratom (Z. Lepetić) blizancem koji mu pristigne u pomoć. Danonoćno Ilija Čvorović prati podstanara fotoaparatom, dalekozorom i magnetofonom te u svoje sumnje uspije uvjeriti i suprugu Danicu no ne i kćer...				
30.	MI DJECA S KOLODVORA ZOO	Uli Edel	Damir Radić	Ante Bagarić	09.12.2014.
	Christiane je trinaestogodišnja djevojka koja živi s majkom i sestrom u jednome od betonskih nebodera berlinske četvrti Gropiusstadt. To je kvart u kojem uglavnom žive ljudi s ozbiljnim socijalnim problemima, a ni Christianina obiteljska priča nije sretna -nedavno ih je napustio otac nasilnik. Nemajući moralnu obiteljsku potporu, ona se počinje družiti s mladima iz škole koji svi konzumiraju alkohol i lake droge te izlaze u obližnju popularnu diskoteku. Tamo upoznaje mladića Detleva s kojim se odmah zbliži. On, također ne skrivajući svoje osjećaje prema njoj, uvodi je u svoje društvo u kojemu su svi ovisnici o heroinu. Malo pomalo i Christiane će postati dio tog svijeta ...				
31.	OTOK SHUTTER	Martin Scorsese	Bruno Kragić	Draženka Ostojić	13.01.2015.
	Oskarovac Martin Scorsese („The Departed“) i višestruko nominiran za mnoge filmske nagrade Leonardo Di Caprio („Blood-Diamond“) ponovno surađuju zajedno, ovaj put na trileru „Shutter Island“ radnjom smještenim u 1954. godinu. Teddy Daniels (Leonardo Di Caprio) i njegov novi partner, Chuck Aule (Mark Ruffalo), dvojica su saveznih šerifa koji istražuju nestanak osuđenog ubojice koji je pobjegao iz umobolnice, a za kojeg se sumnja da se skriva na zabačenom otoku Shutter. Cijela situacija naglo se zakomplicira nakon što otok pogodi veliko nevrijeme koje ih odvoji od ostatka svijeta.				
32.	LET IZNAD KUKAVIČJEG GNIJEZDA	Miloš Forman	Dražen Ilinčić	Bartul Matijaca Željka Matijašević	09.06.2015.
	Osuđen zbog silovanja, McMurphy (J. Nicholson) je prebačen u psihijatrijsku bolnicu, gdje grupna terapija bolničarke Ratched (L. Fletcher) i velike doze lijekova, prvenstveno umirujućih sredstava, oduzimaju pacijentima individualnost i svaku želju da ista promijene. Mc Murphy se s time ne miri i pokušava povesti pobunu protiv strogih često i besmislenih normi, no time dolazi u sukob s Ratched i sustavom koji ona predstavlja...				
33.	CRNI LABUD	Darren Aronofsky	Željko Luketić	Vlasta Rudan	13.10.2015.
	Psihološki triler o opsesivnoj balerini Nini koja se priprema za ulogu karijere, ali sve više tone u mračne aspekte svog lika - Crnog labuda!				

34. PUT OSLOBOĐENJA	Sam Mendes	Višnja Vukasinović	Ljiljana Moro	03.11.2015.
April i Frank Wheeler su mladi, naizgled sretan par koji sa svoje dvoje djece živi u predgrađu Connecticuta 1950.-ih. Njihovo samopouzdanje zapravo je maska kojom prikrivaju nezadovoljstvo svojim poslovima i odnosom. Frank radi dosadni, ali dobro plaćen posao, a April je kućanica koja cijeli život želi postati glumica. Odlučni u činjenici da se prikažu boljima od ostalih, odlaze u Francusku očekujući da će tamo ostvariti svoje snove.				
35. GOSPODAR PLIME	Barbra Streisand	Josip Grozdanić	Goran Babić	01.12.2015.
Dvoje će se ljudi iz potpuno različitih svjetova suočiti sa svojim patnjama, doći do znakovitih otkrića o sebi i svojoj okolini te se u tom procesu i zaljubiti jedno u drugo. Sjajni Nick Nolte i Barbra Streisand zvijezde su nezaboravne drame „Gospodar plime“.				
36. JOŠ UVIJEK ALICE	Richard Glatzer, Wash Westmoreland	Jelena Pašić	Ninoslav Mimica	09.02.2016.
Alice Howland je sretno udana majka troje djece, uvažena je profesorica lingvistike na sveučilištu Columbia, no jednoga dana Alice počinje zaboravljati riječi. Kada joj je dijagnosticirana Alzheimerova bolest, za Alice i njezinu obitelj počinju prave životne kušnje. Kako Aliceina bolest rapidno napreduje, ona počinje zaboravljati imena svoje djece, kućnu adresu i više nije u stanju predavati. Aliceina bolest uskoro se još više pogoršava i počinje utjecati na cijelu obitelj.				

Kao što je iz priložene tablice vidljivo u razdoblju od veljače 2010. do veljače 2016. na filmskoj tribini je prikazano 36 filmova. Nismo, zbog raznih opravdanih razloga, uspjeli ispuniti zacrtani cilj da ćemo godišnje imati deset tribina! Tijekom šest godina u 36 navrata, što je prosječno svaki drugi mjesec, okupljali smo se u „kino dvorani“ edukacijskog centra Klinike za psihijatriju Vrapče, odgledali film i o njemu diskutirali s filmološkog i psihijatrijskog stajališta. Vodile su se, ponekad i vrlo žustre, stručne rasprave. Nastojali smo uočiti one momente koji imaju psihijatrijsku konotaciju i komentirati značenje tih detalja, ili čitave priče, za psihijatriju. Težili smo iz svega izvući pouku o tome što je u filmu autentično psihijatrijsko, a što je ono što je uži filmski jezik koji može zbuniti i krivo usmjeriti i stručnjake, a kamoli prosječne gledatelje.

Dvije su tribine održane izvan „Vrapča“. Na prvoj je prikazan Ogrestin Film *Projekcije*, a na drugoj kazališna predstava *Psihoza 4,6*. S ovom tribinom ukupan broj održanih tribina u navedenom razdoblju bio je 37.

Prva tribina je priređena u sklopu pretpremijernog prikazivanja filma *Projekcije* Zrinka Ogreste koja je održana u dvorani kina Cine-star Branimir Centra u Zagrebu 14. siječnja

2014. godine. Ta tribina priređena je u suradnji s Hrvatskim psihijatrijskim društvom i Interfilmom. Osobno sam moderirao diskusiju u kojoj su nakon projekcije sudjelovali filmski kritičar Damir Radić, psihoterapeut Eduard Klain, scenaristica filma Lada Kaštelan i redatelj Zrinko Ogresta. Posebno su pozvani diskutirati psihoterapeutkinja Aleksandra Mindoljević-Drakulić i glasnogovornik HZZO-a Nenad Korkut.

Osim što su na ovoj tribini specijalizanti iz psihijatrije sudjelovali i učili iz filmske priče koja tretira edukaciju iz psihoterapije, profiliranje pojedinih edukatora i njihove međusobne odnose te psihoterapeuta edukatora i njegov odnos s edukantima i edukatora prema njemu te interpretacije prikazanih likova i njihovih odnosa iz usta psihijatra psihoterapeuta i edukatora iz psihoterapije (grupnog analitičara), filmskog kritičara, scenaristice i redatelja, tribina će ostati zapamćena i po tome što je njome šira kulturna javnost, bilo izravno te večeri na tribini (u diskusiji je aktivno sudjelovalo više gledatelja koji nisu iz psihijatrijskog miljea!), bilo preko medija koji su o toj tribini izvijestili, upoznata sa samim održavanjem filmske tribine u „Vrapču“ i njezinom kulturnom dimenzijom te značenjem filma u edukaciji specijalizanata iz psihijatrije.

Klinika za psihijatriju Vrapče,
Hrvatsko psihijatrijsko društvo i INTERFILM
pozivaju Vas na projekciju filma

PROJEKCIJE

redateljica
Zrinka Ogreste,

nastalog u produkciji Interfilma i Hrvatske radiotelevizije

koja će se održati u utorak, **14. siječnja 2014.** u **19.00** sati, u dvorani 1
kina Cinestar Branimir Centar, Branimirova 29.

Nakon projekcije održat će se tribina o filmu.

POZIVNICA SLUŽI KAO KINO ULAZNICA, STOGA VAS MOLIMO DA JU ISPRINTATE I PREDODITE NA ULAZU.

Drugi izlazak tribine izvan zidina „Vrapča“ bio je onaj 27. studenog 2014. u Zagrebačko kazalište mladih. Naime, u sklopu tribine specijalizanti su pozvani na kazališnu predstavu *Psihoza 4,6*. Nakon predstave, koja govori o psihičkim tegobama i psihijatrijskom liječenju mlade književnice, koja na kraju, najavljujući ishod, počini samoubojstvo (predstava utemeljena na stvarnom događaju), kao pozvani diskutanti sudjelovali su režiser predstave Božidar Violić, glumica koja igra bolesnicu Jadranka Đoković i glumci Zoran Čubrilo i Damir Šaban koji igraju psihijatre. U diskusiji su sudjelovali ili je pratili i mnogi gledatelji koji su, ne znajući za kasniju psihijatrijsku valorizaciju predstave, u vlastitoj režiji došli u kazalište (za „redovite posjetitelje filmske tribine u „Vrapču“ bilo je osigurano 50 ulaznica).

Osim filma *Projekcije*, na tribini je prikazano još pet hrvatskih filmova (dakle, ukupno šest!). Uz filmove Arsena Antona Ostojića *Ničiji sin i Halimin put*, prikazane su *Metastaze* Branka Schmidta, *Pismo ćaći* Damira Čučića, i *Vis a vis, kao pretpremijera*, Nevija Marasovića.

Radi se o novim filmovima koji su nedavno snimljeni i koji su bili u žiži interesa publike i kritike, a koji su imali značajnu psihološko psihijatrijsku konotaciju. Ovi filmovi izazvali su posebno živu diskusiju i s obzirom na činjenicu da tretiraju teme i probleme s kojima se naši psihijatri susreću u svom svakodnevnom radu. U svim slučajevima njihovi autori su aktivno sudjelovali na tribini, odgovarali na pitanja, komentirali komentare prisutnih specijalizanata iz psihijatrije i psihijatara. Očito su s velikim zanimanjem osluškivali kako se njihovi filmovi prelamaju kroz psihijatrijsku prizmu.

FILMSKI KRITIČARI KOMENTATORI FILMOVA PRIKAZANIH NA FILMSKOJ TRIBINI U VRAPČU

Na filmskoj tribini FILM I PSIHIJARIJA u bolnici „Vrapče“ u razdoblju od veljače 2010. do veljače 2016. gostovalo je, odnosno sudjelovalo ukupno 17 filmskih kritičara. Po jedan od

njih gostovao je na tribini šest (Dražen Ilinčić), četiri (Damir Radić) i tri (Bruno Kragić) puta; tri su kritičara (Nikica Gilić, Josip Grozdanić i Karla Lončar) gostovala po dva puta, a njih 11 (Tomislav Brlek, Tomislav Kurelec, Željko Luketić, Krešimir Mikić, Diana Nenadić, Jelena Pašić, Boško Picula, Nenad Polimac, Mima Simić, Višnja Vukasinović i Ivan Žaknić) po jedanput.

Željka Matijašević, profesorica Filozofskog fakulteta u Zagrebu koja se bavi teorijom filma iz psihoanalitičkog rakursa, s filmološkog stajališta komentirala je dva filma prikazana na tribini (jedanput kao treći komentator, uz psihijatra i filmskog kritičara).

Dva puta je gost i komentator bio filmski redatelj Arsen Anton Ostojić. Oba puta se radilo o njegovim filmovima (*Ničiji sin* i *Halimiput*). Redatelj Branko Schmidt komentirao je svoj film *Metastaze*, Damir Čučić svoj *Pismo ćaći*, a Nevio Marasović svoj film *Vis a vis* (uz koga je, pored filmskog kritičara i psihijatra, isti komentirao i glumac u filmu *Janko Volarić Popović*).

Kako smo „birali“, odnosno angažirali filmske kritičare? Moram priznati - bez nekog kriterija! Po prijateljskoj liniji, poznanstvu, preporuci. Često se događalo da nam je kritičar koji je sudjelovao na tribini znao preporučiti svog prijatelja ili kolegu za sljedeću tribinu. Naime, filmski kritičari nastupali su bez honorara. Zbog toga sam ih često s nelagodom pozivao i molio za nastup. No, nakon pet godina, u jesen 2015., postignut je dogovor s udrugom filmskih kritičara koja sama bira i šalje svog člana kritičara da sudjeluje na tribini. Udruga je, naime, praćenje tribine i sudjelovanje na njoj prihvatila kao projekt koji će rezultirati stručno znanstvenom analizom „Vrapčanske tribine“ FILM I PSIHIJATRIJA i objavljenom knjigom. Od tada se komentari filmskih kritičara i psihijatarata te cijela rasprava snimaju, a snimljeni materijal bit će adekvatno obrađen.

PSIHIJATRI KOMENTATORI FILMOVA PRIKAZANIH NA FILMSKOJ TRIBINI U VRAPČU

U navedenom razdoblju, na 35 filmskih tribina, ukupno su 24 psihijatra komentirala prikazane filmove. Najčešći gost psihijatar komentator bio je Stanislav Matačić koji je komentirao šest filmova. Bartul Matijaca komentirao je četiri filma. Po dva filma komentirali su Ante Bagarić, Zdenka Brumen Budanko i Vlasta Rudan, a po jedan film (njih 19) Goran Arbanas, Goran Babić. Ivan Begovac, Sanja Borošević, Darko Breitenfeld, Oleg Filipović, Miro Jakovljević, Križo Katinić, Eduard Klain, Milan Košuta, Darko Marčinko, Vesna Medved, Ninoslav Mimica, Ljiljana Moro, Draženka Ostojić, Slavko Sakoman, Norman Sartorius, Vlasta Štalekar i Slađana Štrkalj Ivezić. Osobno sam u jednom slučaju (film *Balkanski Špijun*) sam, uz to što sam moderirao raspravu, komentirao film s psihijatrijskog stajališta. Učestalost nastupa Stanislava Matačića i Bartula Matijace rezultat je ne samo njihove erudicije, izvrsnih komentara i dobre komunikacije s ostalim sudionicima tribine, nego i njihov, među psihijatrima nadprosječan interes za film. Osim toga, moja osobna komunikacija s njima je odlična i nisam imao problema zamoliti ih za nastup (ni psihijatri, kao ni filmski kritičari, nisu honorirani za svoje nastupe!). Istina, nije bilo problema ni s angažmanom ostalih kolega psihijatarata koji su komentirali filmove, a samo ih je nekolicina izrazila određenu nelagodu opravdavajući se da nisu stručnjaci za film.

MEDIJI O FILMSKOJ TRIBINI FILM I PSIHIJATRIJA

Mogao bih reći da su mediji „sasvim solidno“ pratili filmsku tribinu. Izvještavali su o njezinom pokretanju, metodama rada, ciljevima. Ove informacije redovito su bile praćene i pozitivnim vrednovanjem tribine. Nekoliko je tri-

bina, i to u pravilu onih na kojima su pretpremijerno prikazani domaći filmovi (*Projekcije, Vis a vis*), bilo posebno medijski praćeno.

Kultna HTV-ova emisija *Pola ure kulture* posvetila je prvoj tribini, održanoj 2. veljače 2010. godine, a na kojoj je sudjelovalo preko 250 sudionika, izuzetnu pozornost. Podsjetimo, na toj je tribini, kao uvodnoj, prikazan i komentiran vjerojatno najpoznatiji film koji govori o psihijatriji, *Let iznad kukavičjeg gnijezda*. Uz to sam, kao i na tribinama održanim kasnije (osim jedne!), na toj tribini moderirao diskusiju, izložio razloge i ciljeve njezinog održavanja. Kao pozvani gosti komentatori na toj su tribini sudjelovali Dražen Ilinčić, filmski kritičar i TV urednik i Norman Sartorius, jedan od najpoznatijih svjetskih psihijatara (medicinski fakultet i specijalizaciju iz neuropsihijatrije završio je u Zagrebu, a nakon što je u Zagrebu i doktorirao, odlazi raditi u Svjetsku zdravstvenu organizaciju u Ženevu, čime počinje njegova briljantna svjetska psihijatrijska karijera – između ostalog bio je i predsjednik Svjetskog i Europskog psihijatrijskog društva, profesor je na više svjetskih sveučilišta, član nekoliko akademija, između ostalih i dopisni član HAZU-a). Tribina je prikazana kao pravi kulturni događaj. Nije zanemarena ni njezina edukativna uloga. O tribini su u tom TV prilogu progovorili gosti komentatori, Ilinčić i Sartorius, ali i drugi sudionici tribine. I sam sam s nekoliko rečenica obrazložio razloge pokretanja tribine, načine izbora filmova, ciljeve i očekivanja.

Pod naslovom *Žuta kuća, Filmske tribine u Klinici za psihijatriju Vrapče*, tribina je posebno prikazana u *Biltenu Hrvatskog filmskog saveza* (br. 74 iz 2012. godine).

Nakon šaljivog uvoda („Kada krenete u Vrapče, u onu žutu kuću kako su je često zvali u narodu, uvijek vas prate iste pošalice prijatelja. Te javi se, ako te puste van, te konačno ideš tamo gdje ti je mjesto, te znali smo oduvijek da ti nešto fali.“) i navođenja osnovnih informacija

o održavanju tribine i njezinom ustroju, autor navodi kako su:

„Mnogi od ovih filmova (s psihijatrijskom tematikom, op. V.J.) toliko su filmski uspješni i naizgled stručno vjerni da psihijatrijski laici često putem njih identificiraju i psihijatriju kao struku, odnosno na osnovi njih formiraju svoja stajališta o psihijatriji, duševnim bolesnicima i njihovu liječenju. Uvijek valja imati na umu da je film umjetnost koja po definiciji uzima puno sloboda u tumačenju raznih tema, od povijesti do ljudskih sudbina, pa su tako formirana stajališta i pogledi u pravilu nesigurni, a često i pogrešni. Teško je pronaći psihijatra koji se nije susreo s laičkim pitanjima o psihijatriji i duševnim bolesnicima koja su utemeljena i na osnovi informacija i stajališta zasnovanih na filmovima.

I sami se psihijatri u takvim situacijama nađu u nezgodnom položaju, bilo zato što u tom trenutku i u takvom društvu nije primjereno ulaziti u stručne rasprave, bilo zato što su takva pogrešna stajališta praktički petrificirana pa svaki pokušaj njihova pobližeg objašnjavanja sa stručnoga aspekta nailazi na nerazumijevanje/otpor, bez obzira na snagu i uvjerljivost stručnih argumenata.“

te zaključuje

„Stoga su tribine koje se održavaju u Klinici za psihijatriju Vrapče idealna prigoda za stručnu i utemeljenu razmjenu mišljenja. U dvorani koja je često popunjena do zadnjega mjesta (pa dio gledatelja sjedi na stubama između redova ili stoji oslonjen na ogradu gledališta) rasprave su žive i sadržajne, a posebno veseli da se svi bave svime. Tako studenti i njihovi stariji kolege psihijatri s dosta žara i poznavanja ocjenjuju ne samo stručna pitanja i dvojbe postavljene u filmu nego i filmske aspekte viđenoga djela, poput vrsne montaže, dobre kamere ili režije, a kolege kritičari i redatelji katkada zađu i u stručne procjene vjerodostojnosti prikazanih slučajeva.“

Filmske tribine na kojima su pretpremijerno prikazani Ogrestin film *Projekcije* i Marasovićeve film *Vis a vis* privukle su izuzetnu pozornost medija.

Tribina s filmom *Projekcije* održana je u dvorani kina Cinestar Branimir Centra u Zagrebu 14. siječnja 2014. godine. Dnevne novine i „svi“ portali izvještavali su o toj tribini. Uz opće informacije o „Vrapčanskoj filmskoj tribini“ i dajući joj podršku, pišu o samom filmu te atmosferi u kojoj je odgledan i raspravi koja je uslijedila.

Evo dijela teksta *T-portala* objavljenog 21. siječnja 2014. godine:

„Prošli utorak u Branimir centru okupilo se 150 psihijatara da bi prvi pogledali film Zrinka Ogreste ‚Projekcije‘. Sjedilo se i na stepenicama, a neki su i napustili dvoranu jer nisu mogli naći slobodno mjesto.

Ovaj film govori upravo o psihijatrima: dok čekaju dolazak voditelja svoje edukacije, grupica koju čini osam psihijatara, defektologa i pedagoga pokazat će svoje pravo lice. Do malo prije tolerantna te puna razumijevanja i sažaljenja, skupina će skinuti svoje maske u malenoj prostoriji u kojoj se već godinama sastaju zbog stručnog usavršavanja. Sada, kada više nema nikakvih tajni, uvrede će prštati sa svih strana, kao i prozivanja na nacionalnoj osnovi i politički nekorektni komentari.

Kako su psihijatri primili filmski pogled u njihov svijet? Prof. dr. sc. Eduard Klain, psihijatar, psihoanalitičar, predsjednik i osnivač Instituta za grupnu analizu, rekao je: ‚Kao gledatelj, ja sam impresioniran.‘ Filmski kritičar Damir Radić ocijenio je film kao ‚vrhunac u dosadašnjem opusu Zrinka Ogreste i zanimljiv eksperiment, vrlo rijedak u svjetskom filmskom kontekstu‘, a prof. Matačić rekao je da film na zanimljiv način propituje ulogu oca, prikazujući grupu koju vodi loš otac i koja je obezglavljena kad ga nema.

Moderator tribine, prof. dr. sc. Vlado Jukić, spec. psihijatar, ravnatelj Klinike za psihijatriju Vrapče, našalio se na vlastiti račun: ‚Psihijatri – kad je nekom loše – viču: ‚Zovite doktora!‘“

Među prisutnima bili su i ministar zdravlja Rajko Ostojić, Maja Vučić, Aleksandra Mindoljević, Nenad Korkut, Jelena Perčin, Sanja Vejnović te Pero Kvesić, a njihove dojmove pogledajte u videu.

Film „Projekcije“ snimljen je prema scenariju Lade Kaštelan, a u glavnim se ulogama pojavljuju Jelena Miholjević, Bojan Navojec, Polona Juh, Ksenija Paić, Doris Šarić-Kukuljica, Ksenija Marinković, Luka Petrušić i Jasna Bilušić.

O tribini na kojoj je pretpremijerno prikazan Marasovićeve film *Vis-A-Vis* Večernji list 5. ožujka 2014. piše:

„U prepunoj Edukacijskoj dvorani Klinike za psihijatriju Vrapče u Zagrebu je održana jedna od najneobičnijih domaćih filmskih pretpremijera, filma ‚Vis-A-Vis‘ Nevija Marasovića.

Projekcija održana u sklopu filmske tribine „Film i psihijatrija“, a nije odabrana slučajno jer je upravo „Vis-A-Vis“, jedan od rijetkih domaćih filmova koji progovara o procesu stvaranja filma, strahovima, nadanjima i očekivanjima autora koji se svakim filmskim djelom iznova razotkrivaju.“

Portal *Dalje.com*. 5. ožujka 2014. pod naslovom U Psihijatrijskoj klinici Vrapče počelo prikazivanje *Vis-A-Vis*-a piše:

*„U prepunoj Edukacijskoj dvorani Klinike za psihijatriju Vrapče, u Zagrebu je održana jedna od najneobičnijih domaćih filmskih pretpremijera, filma *Vis-A-Vis* Nevija Marasovića, stoji u priopćenju organizatora.*

*Projekcija održana u sklopu filmske tribine „Film i psihijatrija“, nije odabrana slučajno jer je upravo *Vis-A-Vis* jedan od rijetkih domaćih filmova o filmu koji progovara o procesu stvaranja filma, strahovima, nadanjima i očekivanjima autora koji se svakim filmskim*

djelom iznova razotkrivaju, tvrde organizatori.

Ako je suditi po reakcijama psihoanalitičara i terapeuta, film je nakon oštrice kritike preživio i onu psihijatrijsku analizu o kojoj su uz ravnatelja klinike dr. Vlade Jukića sudjelovali psihijatar i filmski kritičar dr. Stanislav Matačić i filmolog i kritičar dr. Bruno Kragić koji je naglasio da je *Vis-A-Vis* po mnogočemu jedinstven u hrvatskoj kinematografiji, stoji u priopćenju.

Osvrnuvši se na brojne autobiografske elemente, slojevitost i ispreplitanje filmske fikcije i stvarnosti, dr. Matačić je podsjetio na fenomen filma kao psihoterapijskog sredstva s kojim se najčešće poistovjećujemo.

– U cilju razrješenja konflikta u psihoterapiji pacijent i terapeut često mijenjaju uloge, njih možemo poistovjetiti s redateljem i glumcem u složenom procesu stvaranja filma; prenošenja ideja i emocija s redatelja na glumce i publiku u odnosu *Vis-A-Vis* (licem u lice) koji je čest u psihoterapiji – naglasio je dr. Matačić.“

Vijenac je u lipnju 2014. (Vijenac 529) objavio sa mnom intervju (razgovarao Andrija Tunjić) pod naslovom „Vrapče je lječilište i kulturna ustanova“. Dva pitanja u tom intervjuu odnosila su se na filmsku tribinu FILM I PSIHIJARIJA. Evo tog dijela intervjuja:

„U cilju destigmatizacije psihičkih bolesnika posljednjih pet, šest godina organizirate i brojne tribine na kojima se govori o vezi umjetnosti i psihijatrije.

Prije nepunih pet godina, početkom 2010-ih, pokrenuli smo tribinu Film i psihijatrija. Još 30-ih godina prošlog stoljeća jednom mjesečno u Bolnici Vrapče odvijale su se kinopredstave. Projicirani su medicinski edukativni filmovi zahvaljujući tome što je Škola narodnog zdravlja Rokfelerovom donacijom nabavila kinoprojektor kojim su i u Vrapču prikazivani filmovi. Potaknut i tim saznanjem, a posebno činjenicom da se psihijatrija često „uči“ iz filmova zbog

čega u praksi nailazimo na probleme, pokrenuli smo tribinu Film i psihijatrija na kojoj se prikazuju filmovi s psihijatrijskom tematikom. Filmska tribina ponajprije je namijenjena specijalizantima iz psihijatrije, a održava se svakoga prvog utorka u mjesecu, osim srpnja i kolovoza. Nakon svakoga filma vodi se rasprava, a uvodnu riječ imaju pozvani filmski kritičar i psihijatar. U raspravi sudjeluje publika. Ja kao moderator vodim i potičem raspravu.

Prvu ste počeli s filmom *Let iznad kukavičjeg gnijezda*?

Da. Gost je bio filmski kritičar Dražen Ilinčić, a psihijatar komentator svjetski poznat prof. dr. Norman Sartorius. On je završio medicinu i specijalizaciju iz psihijatrije u Zagrebu, a onda otišao raditi u Švicarsku u Svjetsku zdravstvenu organizaciju. Bila je to vrlo uspješna tribina na kojoj je bilo više od dvjesto gledatelja! Poslije se broj posjetitelja ustalio na osamdesetak. Na tribini su dosad prikazani najvažniji filmovi koji problematiziraju psihijatriju kao struku ili neki psihijatrijski problem, odnosno neku psihijatrijsku bolest. Ovu sezonu završili smo filmom *Balkanski špijun*, koji obrađuje temu paranoide.

Vijenac je u siječnju 2016. uz petu obljetnicu ciklusa filmskih tribina *Film i psihijatrija* u Psihijatrijskoj bolnici Vrapče objavio članak Josipa Grozdanića (u dva je navrata bio gost komentator na našoj tribini!) pod naslovom *Film u terapijske svrhe*. Autor u članku između ostalog navodi:

„Opusi nekih redatelja, primjerice Buñuela, Hitchcocka, Bergmana, Fassbindera, Polanskog, Almodóvara i Davida Lyncha, snažno su obilježeni pa i definirani ostvarenjima s temom psihijatrije i psihoanalize. Svi spomenuti kao i neki drugi autori, poput Jonathana Demmeja, Von Triera i Darrena Aronofskog, tim temama pristupaju na osobne i osebuje načine, a njihova su djela poligoni za različite analize i tumačenja.“

„Kad je prije pet godina odlučio pokrenuti seriju filmskih tribina za specijalizante iz psihijatrije pod naslovom *Film i psihijatrija*, ravnatelj Psihijatrijske bolnice Vrapče dr. Vlado Jukić imao je na pameti sve navedeno, ali i mnogo drugoga. Svjestan da se kroz čitavu povijest sedme umjetnosti provlače teme vezane uz psihijatriju, psihologiju i psihoterapiju, da su najgledaniji naslovi često oni koji obrađuju raznovrsne psihijatrijske teme i motive, kao i da uspješni i nagrađivani filmovi o navedenim temama redovito i populariziraju psihijatriju na način da gledatelji predodžbe i stavove o psihijatriji formiraju pod utjecajima filmova, dr. Jukić odlučio je poduzeti nešto da se barem pokušaju ispraviti pogreške u razmišljanjima i zaključivanjima do kojih se pritom dolazi“.

„I sam suočen s laičkim pitanjima o vlastitoj struci i njezinim nijansama u kontekstu dojmova i zaključaka stvorenih na temelju odgledanih filmova ili TV-serija kakva je primjerice *Na terapiji*, te također svjestan da pogrešni dojmovi i zaključci i o duševnim bolesnicima i njihovu liječenju štete psihijatriji kao struci, jer su stvorena mišljenja i predrasude

često toliko čvrste, trajne i okamenjene da ih je nezahvalno pa i nemoguće mijenjati, dr. Jukić pokrenuo je niz mjesečnih tribina koje se u pravilu održavaju svakoga prvog utorka u mjesecu s iznimkom srpnja i kolovoza, u stalnom večernjem terminu u velikoj dvorani Edukacijskog centra Psihijatrijske bolnice Vrapče. Tribine su jednostavno koncipirane pa nakon kratke uvodne riječi dr. Jukića slijedi projekcija izabranoga filma, poslije čega u trajanju od približno sat i pol traje najčešće živ, bogat i poticajan razgovor o filmu, razgovor koji se zahvaljujući stručnim sudionicima i gledateljima pretvara u vrlo kvalitetnu raspravu. Dok stručne sudionike pored moderatora dr. Jukića čine jedan predstavnik psihijatrijske struke te jedan filmolog i(li) filmski kritičar, među aktivnom i zainteresiranom publikom u ispunjenoj dvorani su ne samo specijalizanti iz psihijatrije nego iiskusni psihijatri i psihoterapeuti, liječnici iz same bolnice, ali i pacijenti, koji su u kontekstu čitavog projekta najvažniji“.

Članak je ilustriran fotografijom scene iz filma *Let iznad kukavičjeg gnijezda*.

Jack Nicholson u filmu *Let iznad kukavičjeg gnijezda* Miloša Formana iz 1975.

ČLANAK U ČASOPISU *PSYCHIATRIA DANUBINA*

U časopisu *Psychiatria Danubina* broj 2 iz 2010. (vol. 22. str. 304-307.) objavljen je stručni članak (autori Vlado Jukić, Petrana Brečić i Aleksandar Savić) o filmskoj tribinu Film i psihijatrija u Psihijatrijskoj bolnici Vrapče. Članak je objavljen pod naslovom *Može li se film koristiti u edukaciji specijalizanata iz psihijatrije (Movies in education of psychiatry residents)*, a u njemu se, na osnovi stručne literature, vlastitog iskustva i iskustva pokretanja tribine i prvih održanih tribina raspravlja o ulozi filma u stvaranju percepcije o psihijatriji i duševnim bolesnicima te mogućnosti njegovog korištenja u terapijske svrhe. Članak je naišao na odjek i citiran je u stručnoj literaturi.

OSOBNI KOMENTAR I ZAKLJUČNA NAPOMENA

Odluka da napišem ovaj prikaz filmske tribine *Film i psihijatrija*, koja se održava u Bolnici Vrapče od početka 2010. godine do sada, razvijala se postupno. Pojačavala se svaki put nakon održane tribine. Prikazi tribine u medijima, obavijesti o pojedinim tribinama na bolničkoj web stranici, arhiviranje poziva za tribinu i popratnih plakata dodatno su me poticali na pisanje osobnog osvrta na tribinu. Naime, prije početka pisanja ovog teksta, mislio sam da će to biti samo osobni pogled i osobni komentar tribine i svega što se oko nje - u edukacijskom, stručnom, komunikacijskom, kolegijalnom, prijateljskom, socijalnom, kulturnom, pa i emocionalnom pogledu, zbivalo. Međutim, zanesen svim onim što je gore napisano, i onim na osnovu čega je pisano, premašio sam „pristojne“ okvire teksta namijenjenog objavljivanju u časopisu. Zato planirani osobni komentar svodim na zaključne napomene iz kojih se, nadam se, ipak može naslutiti i ono što sam namjeravao opisati, a to nisam učinio.

Evo nekih činjenica i asocijacija koje spominjem u ovim okolnostima.

Ideja edukacije specijalizanata gledanjem i komentiranjem filmova s psihijatrijskom tematikom pokazala se primjerenom i prihvatljivom. Filmska tribina *Film i psihijatrija* od samog je početka prevladala okvire „Vrapča“, psihijatrije i edukacije specijalizanata. Poprimila je dimenzije društvenog i kulturnog događanja. Za nju su interes pokazali ne samo specijalizanti psihijatrije, psihijatri i filmski kritičari, nego i mediji te društvena i kulturna javnost. O njoj se pisalo i govorilo. U nekim je krugovima potisnula stigmatizirajuće žutilo „Vrapča“ i psihijatrije. Ti krugovi su psihijatriju kao struku i „Vrapče“ kao „žutu kuću“ počeli poimati kao intelektualna i kulturna područja naše medicine i zdravstva. Mnogi koji su sudjelovali na tribini, posebno filmski kritičari, ali i mnogi kojima su oni o tribini pričali, ovakve su stavove izražavali neizravno. Nerijetko su filmski kritičari to znali iznositi i eksplicitno.

Filmska tribina me je obogatila poznanstvom, u nekim slučajevima čak i prijateljstvom, s nizom filmskih kritičara i drugih filmskih djelatnika Razgovori koji su se nakon pojedine tribine (uz kavu koja se ne bi uspijevala do kraja popiti prije tribine!) redovito odvijali u mom uredu, a na kojima je uvijek bio prisutan pozvani filmski kritičar i psihijatar komentator (a najčešće i još ponetko) u pravilu su znali potrajati do iza ponoći. Na njima se redovito analiziralo ono što se događalo na tribini, a nakon toga bi se dotakli općih filmskih tema, s naglaskom na odnos filma i psihijatrije. Meni, s ograničenim znanjem iz tog područja, širili su okvire i spoznaje na kojima sam dalje gradio viđenje odnosa filma i psihijatrije i vođenja tribine. S druge strane mi psihijatri smo psihijatrijske teme problematizirali na način koji je filmolozima otkrivao ono što je njima nepoznato. Redali su se tako, i redaju se, na tim razgovorima film, psihijatrija, društvo, odnos prema filmu i psihijatriji, odnos filma prema

psihijatriji i stanje psihijatrije pod svjetlom filma. Ovi „intelektualni razgovori“ u pravilu su praćeni emocijama s dvostrukim predznakom – s jedne strane sjetom, pa i tugom, zbog lošeg društvenog tretmana psihijatrije i filma, a s druge entuzijazmom, zanosom i vjerom u bolju budućnost (i jedne i druge struke) koja je temeljena na malo prije (ne)završenoj raspravi na tribini.

Psihijatri komentatori u pravilu su se pokazivali kao visoko kompetentni za područje svog užeg interesa koji je bio problematiziran prikazanim filmom. Iako je nekolicina njih prethodno izražavala nelagodu jer se susreće s medijem i psihijatrijskim tumačenjem onoga čime se do sada nisu bavili, praktički su svi kasnije izražavali zadovoljstvo zbog sudjelovanja na tribini i spremnost da na njoj ponovo sudjeluju. Uz edukacijsku i kulturnu dimenziju tribine posebno ističu značenje interakcije njezinih sudionika te pozitivne emocije kojima je ona praćena, a koje su i njih obuzele.

Najteže mi je komentirati specijalizante kojima je tribina, kao edukacijski model i program, namijenjena. Čini mi se da njihov odnos prema tribini slijedi zakonitosti Gausove krivulje – na jednoj su strani oni koji su njom oduševljeni i koji „jedva čekaju kada će sljedeća tribina“, a na drugoj oni kojima je ona, zbog raznih razloga, opterećenje i prihvaćaju ju kao nešto u čemu kao edukanti „moraju“ sudjelovati („a moglo bi ih se na specijalističkom ispitu nešto iz toga pitati“...). Ili, otprilike, jedna ih trećina filmsku tribinu prihvaća s oduševljenjem kao intelektualnu, edukativnu, spoznajnu i iskustveno emocionalnu nadgradnju svog bazičnog psihijatrijskog opredjeljenja, druga trećina kao dobrodošlu nadgradnju u edukaciji i iskustvu koje će im kao psihijatrima dobro doći, a trećina tribinu doživljava kao teret kojeg se osjeća kao nametnut i bespotreban. Rijetki su oni koji tribinu ignoriraju ili je doživljavaju kao nešto što treba ukinuti (jer se odvija u slobodno vrijeme koje bi mogli iskoristiti „za sebe“). Poseb-

no mi je drago da sam ovom filmskom tribinom spoznao da je sve manje specijalizanata iz psihijatrije koji su u psihijatriju „zalutali“, ili su specijalizaciju iz psihijatrije prihvatili „jer nisu dobili ono što su željeli“ – psihijatrija je u pravilu postala specijalizacija izbora, a ne slučajnosti. Ne mogu ne spomenuti da sam tijekom tribina upoznao nekoliko briljantnih specijalizanata koji svojim odnosom prema psihijatriji, intelektualnom, društvenom i kulturnom, garantiraju svjetlu budućnost hrvatskoj psihijatriji. Isto tako moram spomenuti da sam i sam, sada pred kraj svoje psihijatrijske karijere, spoznao kako u potpunosti mogu prihvatiti kolege koji se sa mnom ne slažu u pristupu pojedinim psihijatrijskim pitanjima pa ni u pogledu učenja psihijatrije putem filma. Vidjevši da neki od onih koji izbjegavaju dolazak na filmske večeri izvrsno rade svoj posao, prestao sam na njih gledati kao na „disidente“, nego na kreativce koje zaslužuju slobodu izbora. Jer je neće zloupotrijebiti. (No, nisam još uspio, i ne očekujem da ću uspjeti, tolerirati one koji zbog vlastitog komoditeta ne žele uložiti nikakav dodatni napor u stjecanju znanja i njegovoj primjeni u svakodnevnom radu.).

Kao što sam očekivao i najavljiavao, dogodila se „inflacija oduševljenja tribinom“. Po ustaljenim socijalnim uzusima, filmska tribina je u početku bila zanimljiva mnogima koje tematika koju ona problematizira zapravo i ne interesira. Tako se broj posjetitelja, odnosno sudionika tribine s početnih dvjestotinjak sveo u realne okvire – šezdesetak posjetitelja. Od tog broja otprilike je trećina specijalizanata, trećina stalnih drugih (psihijatara, psihologa...) posjetitelja, a trećina onih koji dolaze neredovito, no ciljano, ovisno o temi i filmu, ali i filmskom kritičaru ili psihijatru komentatoru.

Posebno mi je drago da je ova filmska tribina utjecala na pokretanje sličnih tribina (npr. one na Medicinskom fakultetu u Zagrebu koju su pokrenuli studenti, ili one u okviru Nastavnog zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija

Štampar“ u Zagrebu). Isto tako mi je drago da je Hrvatsko društvo filmskih kritičara filmsku tribinu *Film i psihijatrija* prepoznalo kao činjenicu koju treba ne samo podržati, nego opisati, proučiti i analizirati i sve to, kao rezultat ciljanog projekta, pretočiti u knjigu koja će o ovoj tribini svjedočiti u budućnosti. Prihvativši „vrapčansku“ filmsku tribinu kao projekt u suradnji između Bolnice „Vrapče“ i Hrvatskog društva filmskih kritičara, od jeseni 2015. sve se diskusije na tribini snimaju radi buduće analize i pisanja knjige.

Vlastiti zamor?! Već sam napomenuo da sam nakon pet godina organiziranja i vođenja tribine *Film i psihijatrija* osjetio zamor. Ili je to i kod mene došlo do „inflacije oduševljenja“? Bilo kako bilo, odlučio sam da nakon pet godina napustim obvezu organiziranja tribine. Da bih „zaokružio“ svoj put organizatora i voditelja tribine, ponovo sam, 5. lipnja 2015. g, nakon pet godina, organizirao tribinu na kojoj je prikazan film *Let iznad kukavičjeg gnijezda*. Ponovno prikazivanje ovog filma „opravdao sam“ činjenicom da su svi specijalizanti koji su sudjelovali na tribini 2010. godine već odavno specijalisti, a na edukaciji je novi naraštaj spe-

cijalizanata. Film je ponovno s filmološkog stajališta komentirao Dražen Ilinčić, a psihijatar komentator bio je prim. dr. Bartul Matijaca. Na kraju tribine, nakon završnih riječi komentatora, objavio sam da sam tom tribinom zaokružio svoje petogodišnje razdoblje organiziranja i vođenja tribine. Daljnju organizaciju tribine preuzela dr. Antonia Puljić, kolegica koja je za ovu tematiku pokazala poseban interes i koja mi je tijekom svih ovih godina pomagala u svim poslovima oko organizacije i vođenja tribine. Ona ima odličan uvid u sve što se na tribini događalo, u dobroj je komunikaciji sa specijalizantima i filmskim kritičarima i, uvjeren sam da će tribinu uspješno organizirati. Ja ću se i nadalje truditi rezervirati večer prvog utorka u mjesecu za vođenje tribine. No, sada bez obveze – moje je doći na tribinu, uživati u filmu i moderirati raspravu...

I tako sam, sretan što „tribina ide dalje“, moderirajući raspravu i na onim tribinama održanim nakon oproštaja s organizacijskim poslovima, zaključio i šestu godinu tribine *Film i psihijatrija* u Klinici za psihijatriju Vrapče.

VLADO JUKIĆ